

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Arkivsak: 09/4999

FORSLAG TIL ENDRINGER - ALKOHOLLOVGIVNINGEN HØRING

Saksbehandler: Mildrid Einbu

Arkiv: U60

Saksnr.: Utvalg

Møtedato

95/09 Formannskapet

15.12.2009

Lillehammer kommune

Saksframlegg

Saksb: Cathrine Furu

Arkiv: U60 09/4999-2

Dato:
11.12.2009

HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I ALKOHOLLOVGIVNINGEN

Vedlegg:

Ingen

Sammendrag:

I denne saken opplyses om Helse- og omsorgsdepartementets forslag til endringer i alkoholgivningen. Formannskapet bes vurdere om det skal gis høringsuttalelse i forhold til foreslåtte endringer.

Bakgrunn:

Lillehammer kommune har mottatt høringsnotat fra Helse og omsorgsdepartementet, der det foreslås endringer i alkohollovgivningen. Høringsfristen er 23. desember 2009. I tillegg er det mottatt høringsnotat av 02.11.2009, der det foreslås opprettet saksbehandlingsfrister for tillatelsesordninger, herunder kommunale salgs- og skjenkebevillinger. Høringsfristen er satt til 14. desember.

Fakta:

Følgende endringer i.f.t. kommunale salgs- og skjenkebevillinger, foreslås i høringsnotat av 23.09.2009:

- Innskrenkning i maksimaltider for skjenking av alkoholholdig drikk

Det foreslås at alkohollovens maksimaltider for skjenking av alkoholholdig drikk innskrenkes med 1 time, slik at skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 1 og 2 blir forbudt mellom kl 02.00 og 06.00, og gruppe 3 mellom kl 02.00 og 13.00.

Kommunene har stor frihet til selv å utforme sin lokale alkoholpolitikk innenfor alkohollovens rammer, samt til utvide skjenketidene utover lovens normaltid, så fremst tidspunktet ikke overskrider de fastsatte maksimaltider. Forslag om innskrenking begrunnes utfra et økende alkoholkonsum, samt en tendens i retning av en klart mer liberal alkoholpolitikk i kommunene. Alkohol oppgis å være det rusmiddelet som forårsaker flest sosiale og helsemessige skader, og tilgjengelighet til alkohol er en av de viktigste faktorene for å påvirke skadeomfanget. Blant annet viser studier at alkoholberuselse er en viktig årsak til et betydelig antall voldstilfeller, og at det således er en klar og direkte sammenheng mellom alkohol og vold.

Forslaget antas å måtte kunne ha negative konsekvenser for næringen. På den annen side vil endringen kunne innebære mer like vilkår for næringen på tvers av kommunegrensene. Departementet anser ikke skjenkebevilling som en rettighet, men påpeker at bevillingsordningen skal bidra til å begrense omsetningen av alkohol, for derigjennom å begrense alkoholrelaterte skadevirkninger.

- Salgs- og skjenkekontrollører kan gis kompetanse til å inndra bevilling på stedet. Det foreslås en midlertidig prøveordning, der kontrollører av kommunale salgs- og skjenkebevillinger kan gis kompetanse til å inndra salgs- eller skjenkebevilling på stedet, dersom det avdekkes brudd på bestemmelser som har særlig sammenheng med alkohollovens formål. Departementet ber om høringsinstansenes tilbakemelding på om dette er hensiktsmessig.

Alkohollovgivningen gir kommunene stor frihet når det gjelder å fastsette hvordan kontroll skal foretas, samt til å vurdere om bevilling skal inndras. Regjeringen har uttalt at det er ønskelig med mer effektiv kontroll med utøving av salgs- og skjenkebevillinger, og ønsker å vurdere muligheter for raskere og strengere reaksjon ved alvorlige overtredelser, som brudd på skjenketidene, overskjenking og skjenking og salg til mindreårige. Det anses ikke som hensiktsmessig å innføre nasjonale retningslinjer for minstreraksjon og inndragelseslengde, ettersom overtredelser vil variere i alvorlighetsgrad, og ettersom det kan fremkomme flere forhold som vil ha betydning for bevillingsmyndighetens reaksjon.

Ordningen som skisseres, vil kunne gi kommunene et ekstra virkemiddel i arbeidet med å effektivisere kontrollen og sikre forsvarlig salg og skjenking. Gjennom en umiddelbar reaksjon vil alvorret i brudd på regelverket synliggjøres, i tillegg til at den ulovlige virksomheten stanses umiddelbart. På den annen side innebærer et slikt strakstiltak brudd på forvaltningslovens regler om kontradiksjon, ettersom bevillingshaver ikke gis mulighet til å uttale seg før konsekvenser iverksettes. I tillegg kan det være betenkelig at vedtak skal kunne fattes av kontrollører som ikke er ansatt i kommunen, i de tilfeller der eksterne firmaer er engasjert til å foreta kontroll.

Mulighet for umiddelbar inndragning er tenkt å være et supplement til de eksisterende virkemidler alkohollovgivningen gir. Reglene om kontrollørens inndragningsmyndighet tenkes fastsatt i forskrift, og bør inneholde tilstrekkelig

detaljerte bestemmelser om saksbehandlingen. Departementet ser for seg en frivillig forsøksordning, der de kommuner som ønsker å delta, må søke om- og få tillatelse fra Helsedirektoratet. En slik overføring av myndighet forutsetter tilstrekkelig opplæring av kontrollørene, også i forhold til vedtakskompetanse. Vedtak fattet av kontrollørene bør, innen rimelig tid, behandles på nytt av kommunen etter dagens regelverk, slik at det foretas en ny vurdering av saken etter at bevillingshaver har fått anledning til å uttale seg. Kommunen vil da kunne stadfeste, utvide eller forkorte lengden av inndragelsen. Inndragning på stedet vil være et enkeltvedtak som kan påklages. Fylkesmannen vil kunne foreta en lovlighetskontroll av slike vedtak, på lik linje med vedtak fattet av bevillingsmyndigheten. Dersom kommunen ikke stadfester kontrollørens vedtak, kan kommunen ha et erstatningsansvar for eventuell tapt inntekt som følge av inndragningen.

- Forenklet ordning for tilvirkning av alkoholholdig drikk for salg i egen virksomhet

Det foreslås en ny og forenklet ordning for tilvirkning av alkoholholdig drikk som inneholder inntil 4,7 volumprosent alkohol for salg i egen virksomhet.

Trer en slik ordning i kraft, vil kommunen, etter en skjønnsmessig vurdering, kunne utvide en salgsbevilling til også å omfatte tilvirkning av drikk som inneholder inntil 4,7 volumprosent alkohol, for salg i egen virksomhet. Utvidelsen kan skje samtidig med at salgsbevilling gis, eller på et senere tidspunkt. Etter nåværende ordning kan lokale varer produseres i kraft av utvidet skjenkebevilling, og skjenkes i egen virksomhet. Varer som er tilvirket etter utvidet skjenkebevilling kan derimot ikke omsettes på annen måte. Forslaget representerer et begrenset unntak fra alkoholloven kapittel 6, som bestemmer at all tilvirkning av alkohol, med unntak av øl og vin til eget bruk, krever statlig tilvirkningsbevilling.

Enkelte forhold taler mot en slik ordning. Av kontrollhensyn skiller alkoholloven klart mellom salg og skjenking. En ordning som her skisseres, innebærer en konflikt mellom salgsbevillingens forbud mot å nyte på stedet, og skjenkebevillingens forbud mot å bringe varen med seg bort fra skjenkestedet. Departementet anser det som hensiktsmessig å opprettholde kravet om fysisk adskilt salg og skjenking. Allikevel må det, av hensyn til kontrollmulighetene, være en nærhet mellom tilvirkningssted og salgssted. Innvilgelse av tillatelse til slik tilvirkning foreslås knyttet til salgsbevillingen, der det særskilt søkes om en utvidet bevilling, og behandlingen vil bygge på de samme forutsetninger som for de øvrige bevillinger. Det vil være opp til den enkelte kommune å vurdere om en slik bevillingskombinasjon er ønskelig.

- Endringer i forbudet mot auksjon av alkoholholdig drikk

Alkoholloven forbyr auksjon av alkoholholdig drikk, samt bruk av alkoholholdig drikk som gevinst eller premie. Forbudet gjelder også mellom næringsdrivende, og skal sikre at overdragelse ikke er i strid med alkohollovens bestemmelser. Det foreslås å unnta auksjoner mellom næringsdrivende (bevillingshavere, importører og grossister) fra forbudet, for å muliggjøre omsetning av allerede omsatt alkohol, f. eks. i forbindelse med konkurs eller driftsomlegging. Videre foreslås at AS Vinmonopolet gis rett til å avholde auksjon av alkoholholdig drikk for private.

- Justering av bevillingsgebyr

Det foreslås en justering av bevillingsgebyrer, med utgangspunkt i en konsumprisregulering av gjeldende satser. Minimumsgebyr for salg foreslås økt fra

kr 1.200 til kr 1.300. Minimumsbegyret for skjenking foreslås økt fra kr 3.500 til kr 3.800. Bevillingsgebyret for ambulerende bevilling foreslås økt fra kr 250 til kr 270. I tillegg bør det vurderes om grunnlaget for beregning av satsene er endret i en slik grad at dette vil ha innvirkning på gebyrfastsettelsen, som f. eks. ved at omsetning av alkoholholdig drikk har endret seg vesentlig, eller ved at det er foretatt endringer i kontrollmetoder og –omfang.

Etter alkoholloven kreves gebyrer knyttet til salgs-, skjenke- og tilvirkningsbevillinger. Gebyrene skal gjenspeile de totale utgiftene til behandling av- og kontroll med bevillingene. Størrelsen bør vurderes med jevne mellomrom, for i tilstrekkelig grad å samsvare med de faktiske utgiftene som skal inndeckes. Siste regulering av gebyrsatser for salgs- og skjenkebevillinger var f.o.m. 01.01.2006. Vurdering av gebyrsatsene vil alltid innebære en skjønnsmessig vurdering av forventet utvikling.

- Unntak fra aldersbestemmelsene for personer med fagbrev som resepsjonist
Det foreslås å gjøre unntak fra aldersgrensebestemmelsene for den som selger, utleverer eller skjenker alkoholholdig drikk, når denne har fagbrev som resepsjonist.

I henhold til gjeldende regler, må en person som selger eller skjenker alkoholholdig drikk med 22 volumprosent alkohol, ha fylt 20 år. Den som selger eller skjenker annen alkoholholdig drikk, må ha fylt 18 år. Servitører med kokk- eller servitørfagbrev er unntatt fra regelen. Unntaket foreslås utvidet til å i tillegg gjelde andre personer med fagbrev. Forutsetningen må imidlertid være at fagbrevet har en naturlig sammenheng med salgs- eller skjenkevirksomhet, samt at utdanningen i tilstrekkelig grad inneholder krav om opplæring i alkohollovgivningen. Det bes om høringsinstansenes tilbakemelding på om det finnes andre fagbrev hvor samme hensyn gjør seg gjeldende. Departementet kan gi forskrift om hvilke fagbrev som skal omfattes av unntaket.

- Kommunens vedtak etter alkoholloven kan gjøres til gjenstand for søksmål
Det foreslås at en ny bestemmelse inkluderes i alkoholloven, der det fastsettes at kommunens vedtak etter alkoholloven § 1-8, kapittel 3, 4 og 7 kan gjøres til gjenstand for gyldighetssøksmål.

Kommunale vedtak kan, i henhold til alkoholloven, påklages til Fylkesmannen. Fylkesmannen har en begrenset prøvelsesrett, og kan foreta lovlighetskontroll på lik linje med domstolene. Bakgrunnen for den begrensede prøvelsesadgangen er den alkoholpolitiske friheten som tilligger kommunene. Forslaget innebærer at søksmål fortsatt vil kunne rettes mot Fylkesmannens vedtak. Hvilket vedtak søksmålet i skjenkebevillingssaker skal rettes mot, skal kunne avgjøres utfra hva som er mest hensiktsmessig i den enkelte sak. Dersom det rettes søksmål mot kommunen og dette kjennes ugyldig, må kommunen fatte nytt vedtak i saken, og Fylkesmannens vedtak vil bortfalle.

- Plikt til å gi informasjon til Sirius
Det foreslås at kommunene pålegges plikt til å gi informasjon til Statens institutt for rusmiddelforskning (Sirius). Sirius foretar en årlig undersøkelse, bl.a. i forhold til antall salgs- og skjenkesteder, kontroll, reaksjoner og salgs- og skjenketider. Per i dag er kommunenes utfyllelse av spørreskjema i forbindelse med dette, basert på frivillighet.

Opplysningene kan alternativt innrapporteres gjennom KOSTRA-systemet. Det bes særskilt om høringsinstansens syn på hvordan informasjonen bør innhentes.

Følgende endring ift. kommunale salgs- og skjenkebevillinger, foreslås i høringsnotat av 02.11.2009:

- Saksbehandlingsfrist
Saksbehandlingsfristen for behandling av kommunale salgs- og skjenkebevillinger foreslås satt til 4 måneder.

Alkoholloven setter per i dag ingen generelle krav til saksbehandlingstiden. Unntaket er i forbindelse med overdragelse av bevilning, der søknad i utgangspunktet skal avgjøres av kommunen innen tre måneder. Behandling av bevillingssaker etter alkoholloven faller derimot inn under forvaltningslovens bestemmelser i.f.t. saksbehandlingstid, der det opplyses at forvaltningsorganet skal *forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold.*

Det følger av tjenstedirektivet art. 13 nr. 3 at det skal fastsettes saksbehandlingsfrister for tillatelsesordninger, herunder kommunale salgs- og skjenkebevillinger. Ved vurdering av saksbehandlingsfristens lengde ift. tillatelser etter alkoholloven, må det settes en frist som er tilstrekkelig lang til at også kompliserte saker skal behandles innen fristen. Blant annet må det tas høyde for at enkelte bevillingssaker skal behandles politisk. Fristen vil løpe fra den dagen bevillingsmyndigheten sitter med nødvendig dokumentasjon, som bl.a. inkluderer uttalelser fra offentlige myndigheter. I forbindelse med direktoratets vurdering er det innhentet uttalelser fra flere kommuner og fylkesmenn. Ingen oppgir saksbehandlingstid som overstiger 4 måneder, og utfra dette anses den foreslåtte fristen som rimelig. En overtredelse av fristen vil ikke medføre automatisk innvilgelse av bevilning.

Vurdering / konklusjon:

Innskrenkning i maksimaltider for skjenking av alkoholholdig drikk

I forbindelse med utarbeidelse av forskrift om åpningstider for serveringssteder i Lillehammer, ble det innhentet uttalelse fra politiet. I uttalelse, datert 07.04.2009, er politiets anbefaling en tidligere stengning av skjenkestedene enn kl 03.00. Dette begrunnes utfra andre sammenlignbare byers erfarte voldsreduksjon i forbindelse med redusert åpningstid. Selv om tilstanden i Lillehammer beskrives som god, støtter politiet alle tiltak som kan redusere antallet volds-, ro- og ordensforstyrrelser ytterligere. Det vises videre til at empiri og forskning er entydig på dette området, og at konklusjonen er at lang skjenketid forskyver og øker alkoholinntaket, og at økt alkoholinntak fører til økt vold.

Det foreslås å støtte departementets forslag om innskrenket maksimaltid for skjenking av alkoholholdig drikk.

Salgs- og skjenkekontorllører kan gis kompetanse til å inndra bevilning på stedet

Securitas AS er engasjert av Lillehammer kommune til å utføre salgs- og skjenkekontroll i henhold til alkoholloven. Med bakgrunn i at en ordning som her skisseres forutsetter en omfattende overføring av kompetanse til eksterne kontrollører, samt innebærer potensielle

erstatningskrav i etterkant av inndragninger på stedet, er rådmannen skeptisk til å delegere denne myndigheten. Samtidig presiseres det fra departementets side at en slik ordning vil være basert på frivillighet. Dersom ordningen iverksettes, vil Lillehammer kommune fortsatt kunne behandle inndragningssaker i henhold til nåværende regelverk.

Justering av bevillingsgebyr

Med bakgrunn i at gebyrene ikke er justert siden 2006, støttes dette forslaget.

Plikt til å gi informasjon til Sirius

Pålegges kommunene å delta, vil det medføre økt arbeidsbyrde for bevillingsmyndigheten. Samtidig gir undersøkelsen Sirius et omfattende informasjonsgrunnlag om kommunenes forvaltning av alkoholloven. Rådmannen anser det som hensiktsmessig at samme system benyttes for all innrapportering, og foreslår derfor at en eventuell pliktig rapportering til Sirius skjer via KOSTRA.

Forenklet ordning for tilvirkning av alkoholholdig drikk for salg i egen virksomhet

Det foreslås å støtte høringsnotatets forslag.

Saksbehandlingsfrist

Lillehammer kommunes saksbehandlingstid ligger godt innenfor den foreslåtte fristen på 4 måneder, også i tilfeller der saker skal opp til politisk behandling. Etersom foreslått frist er tilstrekkelig lang og bygger på flere tidligere uttalelser fra ulike kommuner og fylkesmenn, har det ikke vært ansett nødvendig for Lillehammer kommune å uttale seg i forhold til dette.

Øvrige forslag

Rådmannen har ingen synspunkter i forhold til høringsnotatets øvrige forslag.

Formannskapet bes vurdere om det skal gis høringsuttalelse i forhold til foreslåtte endringer i alkohollovgivningen, skissert i høringsnotat av 23.09.2009.

Rådmannen legger saken fram med slikt forslag til

V E D T A K :

Høringsuttalelse i forhold til foreslåtte endringer i alkohollovgivningen, skissert i høringsnotat av 23.09.2009:

Innskrenkning i maksimaltider for skjenking av alkoholholdig drikk

I forbindelse med utarbeidelse av forskrift om åpningstider for serveringssteder i Lillehammer, ble det innhentet uttalelse fra politiet. I uttalelse, datert 07.04.2009, er politiets anbefaling en tidligere stengning av skjenkestedene enn kl 03.00. Dette begrunnes utfra andre sammenlignbare byers erfarte voldsreduksjon i forbindelse med redusert åpningstid. Selv om tilstanden i Lillehammer beskrives som god, støtter politiet alle tiltak som kan redusere antallet volds-, ro- og ordensforstyrrelser ytterligere. Det vises videre til at empiri og forskning er entydig på dette området, og at konklusjonen er at lang skjenketid forskyver og øker alkoholinntaket, og at økt alkoholinntak fører til økt vold.

Lillehammer kommune støtter departementets forslag om innskrenket maksimaltid for skjenking av alkoholholdig drikk.

Salgs- og skjenkekontrollører kan gis kompetanse til å inndra bevilling på stedet

Securitas AS er engasjert av Lillehammer kommune til å utføre salgs- og skjenkekontroll i henhold til alkoholloven. Med bakgrunn i at en ordning som her skisseres forutsetter en omfattende overføring av kompetanse til eksterne kontrollører, samt innebærer potensielle erstatningskrav i etterkant av inndragninger på stedet, er Lillehammer kommune skeptisk til å delegere denne myndigheten.

Justering av bevillingsgebyr

Med bakgrunn i at gebyrene ikke er justert siden 2006, støttes dette forslaget.

Plikt til å gi informasjon til Sirius

Pålegges kommunene å delta, vil det medføre økt arbeidsbyrde for bevillingsmyndigheten. Samtidig gir undersøkelsen Sirius et omfattende informasjonsgrunnlag om kommunenes forvaltning av alkoholloven. Lillehammer kommune foreslår at en eventuell pliktig rapportering til Sirius skjer via KOSTRA-systemet.

Forenklet ordning for tilvirkning av alkoholholdig drikk for salg i egen virksomhet

Lillehammer kommune støtter høringsnotatets forslag.

Øvrige forslag

Lillehammer kommune har ingen synspunkter i forhold til høringsnotatets øvrige forslag.

Lillehammer, 11. desember 2009

Annar Skrefsrud
Rådmann

Sidsel Brath
Fagenhetsleder

Formannskapetets behandling i møte 15.12.2009 sak 95/09:

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Formannskapetets vedtak:

V E D T A K :

Høringsuttalelse i forhold til foreslåtte endringer i alkohollovgivningen, skissert i høringsnotat av 23.09.2009:

Innskrenkning i maksimaltider for skjenking av alkoholholdig drikk

I forbindelse med utarbeidelse av forskrift om åpningstider for serveringssteder i Lillehammer, ble det innhentet uttalelse fra politiet. I uttalelse, datert 07.04.2009, er politiets anbefaling en tidligere stengning av skjenkestedene enn kl 03.00. Dette begrunnes utfra andre sammenlignbare byers erfarte voldsreduksjon i forbindelse med redusert åpningstid. Selv om tilstanden i Lillehammer beskrives som god, støtter politiet alle tiltak som kan redusere antallet volds-, ro- og ordensforstyrrelser ytterligere. Det vises videre til at empiri og forskning er entydig på dette området, og at konklusjonen er at lang skjenketid forskyver og øker alkoholinntaket, og at økt alkoholinntak fører til økt vold.

Lillehammer kommune støtter departementets forslag om innskrenket maksimaltid for skjenking av alkoholholdig drikk.

Salgs- og skjenkekontorllører kan gis kompetanse til å inndra bevilling på stedet
Securitas AS er engasjert av Lillehammer kommune til å utføre salgs- og skjenkekontroll i henhold til alkoholloven. Med bakgrunn i at en ordning som her skisseres forutsetter en omfattende overføring av kompetanse til eksterne kontrollører, samt innebærer potensielle erstatningskrav i etterkant av inndragninger på stedet, er Lillehammer kommune skeptisk til å delegere denne myndigheten.

Justering av bevillingsgebyr

Med bakgrunn i at gebyrene ikke er justert siden 2006, støttes dette forslaget.

Plikt til å gi informasjon til Sirius

Pålegges kommunene å delta, vil det medføre økt arbeidsbyrde for bevillingsmyndigheten. Samtidig gir undersøkelsen Sirius et omfattende informasjonsgrunnlag om kommunenes forvaltning av alkoholloven. Lillehammer kommune foreslår at en eventuell pliktig rapportering til Sirius skjer via KOSTRA-systemet.

Forenklet ordning for tilvirkning av alkoholholdig drikk for salg i egen virksomhet

Lillehammer kommune støtter høringsnotatets forslag.

Øvrige forslag

Lillehammer kommune har ingen synspunkter i forhold til høringsnotatets øvrige forslag.